

Točka 10. Programskih usmeritev iz manifesta:

Vzpostavitev regijske mreže nizkopražne psihosocialne podpore otrokom, mladostnikom in družinam.

Programska zaveza

Občine Goriške razvojne regije naj v mandatu 2026–2030 skupaj vzpostavijo **regijsko mrežo nizkopražne psihosocialne podpore za otroke, mladostnike in družine**.

Pomoč mora biti dostopna hitro, brez napotnice, brez zapletenih postopkov in brezplačno za uporabnika. Cilj je, da otrok, mladostnik ali starš v stiski dobi prvo strokovno podporo v nekaj dneh, ne šele čez več mesecev.

Pri razvoju regijske mreže je smiselno izhajati tudi iz že odprte pobude o svetovalnem centru za otroke in mladostnike ter preveriti potrebe po mobilnih oziroma terenskih oblikah pomoči, podpornih in namestitvenih možnostih za mladostnike v zahtevnejših stiskah ter podpori mladim ob prehodu iz institucionalnih oblik oskrbe v samostojnejše življenje.

1. Zakaj je ukrep potreben

Duševne, čustvene in družinske stiske otrok ter mladostnikov so vse pogostejše. Šolske svetovalne službe, centri za socialno delo, centri za duševno zdravje ter specialistične obravnave pa ne morejo vedno dovolj hitro odgovoriti na prve znake stiske.

Zato je potreben vmesni, nizkopražni sistem pomoči, ki deluje pred kriznim stanjem.

Takšna pomoč je namenjena primerom, ko otrok, mladostnik ali družina še ne potrebuje nujno specialistične obravnave, potrebuje pa pogovor, podporo, usmeritev, razbremenitev ali hitro vključitev v ustrezen program.

2. Kaj predlagamo

Predlagamo vzpostavitev regijske mreže, ki vključuje:

- osrednjo svetovalno točko v regijskem središču;
- mobilne svetovalne ure v manjših občinah;
- prvo psihosocialno pomoč brez napotnice;
- podporo staršem;
- svetovalne pogovore za mladostnike;
- skupine za starše;
- preventivne delavnice v šolah in lokalnem okolju;
- povezovanje z obstoječimi službami, kadar je potrebna zahtevnejša obravnava;
- enotno informacijo za občane, kam se lahko obrnejo po pomoč.

Program mora biti zasnovan tako, da uporabnik ne tava med institucijami, ampak hitro dobi jasno prvo podporo in usmeritev.

3. Obstoječe izhodišče: projekt MOST

Na Goriškem se že izvaja projekt **MOST**, financiran prek LAS, ki predstavlja pomembno pilotno izhodišče za razvoj regijske mreže psihosocialne podpore.

Projekt je namenjen otrokom, mladostnikom in družinam v stiski, s posebnim poudarkom na socialno ranljivih otrocih in mladostnikih. V okviru projekta se razvijajo podpirne aktivnosti, brezplačna psihosocialna oziroma psihoterapevtska podpora, delavnice, tabori, vključevanje uporabnikov in spremljanje učinkov.

Projekt MOST zato kaže tri pomembne stvari:

- potrebe v regiji obstajajo;
- strokovne in organizacijske kapacitete se že razvijajo;
- nizkopražna pomoč je izvedljiva v sodelovanju NVO, občin in drugih partnerjev.

Ker pa gre za projektno financiranje, je ključno vprašanje, kaj se zgodi po zaključku projekta. Zato predlagamo, da občine projekt MOST obravnavajo kot pilotno podlago za trajnejši medobčinski model nizkopražne psihosocialne podpore otrokom, mladostnikom in družinam.

4. Pravna in strateška podlaga

Resolucija o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018–2028 poudarja preventivno, multidisciplinarno in skupnostno obravnavo otrok ter mladih, vključno z razvojem mreže centrov za duševno zdravje otrok in mladostnikov.

Zakon o socialnem varstvu določa, da so socialnovarstveni programi namenjeni preprečevanju in reševanju socialnih stisk posameznih ranljivih skupin prebivalstva.

Občine lahko med seboj prostovoljno sodelujejo pri skupnem urejanju lokalnih zadev javnega pomena in za to združujejo sredstva, kar daje podlago za medobčinsko financiranje takšne mreže.

Kot dobra praksa v Sloveniji že obstajajo programi, kjer mladostniki in družine dobijo brezplačno svetovalno podporo brez napotnice. Center POSVET na več lokacijah izvaja brezplačno psihološko svetovanje brez napotnice ali zdravstvene izkaznice. Spletna svetovalnica #ToSemJaz pa mladim omogoča anonimen, brezplačen in preprost dostop do strokovnega nasveta.

5. Predlagani model delovanja

Model 1: Prva pomoč brez napotnice

Vzpostavi se program, kjer otrok, mladostnik ali starš lahko sam stopi v stik s svetovalno točko.

Cilj naj bo prvi odziv najkasneje v 7 do 10 dneh od prvega kontakta.

Pomoč je namenjena predvsem:

- čustvenim stiskam;
- tesnobi, osamljenosti, strahu in občutku nemoči;
- družinskim konfliktom;
- težavam v šoli;
- vrstniškemu nasilju;
- stiskam staršev;
- mladim, ki ne vedo, kam se obrniti;
- družinam, ki potrebujejo usmeritev v nadaljnjo pomoč.

Model 2: Osrednja svetovalna točka v regijskem središču

V regijskem središču se vzpostavi osrednja točka, ki zagotavlja:

- naročanje in prvi stik;
- kratke svetovalne pogovore;
- osnovno psihosocialno podporo;
- podporo staršem;
- usmerjanje v zdravstvene, socialne ali druge programe;
- povezovanje s šolami, CSD, zdravstvenimi ustanovami, mladinskimi organizacijami in NVO.

Model 3: Mobilne svetovalne ure po občinah

Da pomoč ne ostane dostopna samo v regijskem središču, se v manjših občinah uvedejo mobilne svetovalne točke.

Te lahko obdobjno delujejo v prostorih:

- šol;
- mladinskih centrov;
- krajevnih skupnosti;
- društev;
- večnamenskih občinskih prostorov;
- skupnostnih centrov.

S tem se pomoč približa tudi mladim in družinam iz bolj oddaljenih krajev.

Model 4: Medobčinsko financiranje

Ker otroci, mladi in družine iz manjših občin potrebujejo enako dostopno pomoč kot tisti iz regijskega središča, naj se mreža financira medobčinsko.

Prispevek posamezne občine se lahko določi glede na:

- število prebivalcev;
- število otrok in mladih;
- število uporabnikov;
- dogovorjeni pavšal;
- kombinacijo več meril.

Tako nobena občina sama ne nosi celotnega stroška, vsi občani pa dobijo dostop do regijske mreže pomoči.

6. Predlagana izvedba

V prvem letu mandata občine:

- obstoječi projekt MOST uporabijo kot pilotno izhodišče za trajnejši medobčinski model;
- sklenejo dogovor o vzpostavitvi regijske mreže nizkopražne psihosocialne podpore;
- določijo nosilca oziroma izvajalce programa;
- zagotovijo osnovno medobčinsko financiranje;
- vzpostavijo osrednjo svetovalno točko;
- določijo prve mobilne termine po občinah;
- povežejo šole, CSD, zdravstvene službe, mladinske organizacije in NVO;
- objavijo enotno kontaktno točko za otroke, mlade in starše.

V drugem letu se mreža razširi z dodatnimi svetovalnimi termini, skupinami za starše, preventivnimi delavnicami v šolah in rednim poročanjem občinam o potrebah, številu uporabnikov in učinkih.

Do konca mandata naj mreža postane stalna regijska podpora storitev za otroke, mladostnike in družine v stiski, ki se nadaljuje tudi po zaključku projektnega financiranja.

7. Kaj lahko politična lista zapiše v program

V mandatu 2026–2030 bomo skupaj z drugimi občinami vzpostavili regijsko mrežo nizkopražne psihosocialne podpore za otroke, mladostnike in družine. Pomoč bo dostopna brez napotnice, brez zapletenih postopkov in brezplačno za uporabnika. Pri tem se bomo naslonili tudi na izkušnje projekta MOST, ki se na Goriškem že izvaja prek LAS, ter njegove rezultate nadgradili v trajnejšo regijsko podporno mrežo.

Krajša programska različica:

Otroci, mladi in družine v stiski morajo hitro priti do prve pomoči. Na podlagi izkušenj projekta MOST bomo vzpostavili regijsko mrežo svetovalne podpore brez napotnice in brez čakalnih mesecev.

Najbolj politično udarna različica:

Ko je otrok v stiski, odgovor ne sme biti: počakajte nekaj mesecev.

8. Pričakovani učinki

Ukrep bo prinesel:

- hitrejšo prvo pomoč otrokom, mladim in družinam;
- manj poglobljanja stisk;
- več podpore staršem;
- boljšo povezanost šol, CSD, zdravstva in NVO;
- boljšo dostopnost pomoči v manjših občinah;
- manj pritiska na preobremenjene sisteme;
- nadaljevanje učinkov projekta MOST po zaključku projektnega financiranja;
- bolj pravično medobčinsko financiranje;
- zgodnejše prepoznavanje težav.

Gre za ukrep, ki lahko hitro pokaže učinek: jasna kontaktna točka, prvi pogovor v nekaj dneh in pomoč bližje domu.